

FALKLAND sota pilakuvissa

EL DIABLO LOS CRIA...

Eteläisellä Atlantilla käytiin kesällä erikoinen sota: ensi kerran tällä vuosisadalla latinalaisamerikkalainen valtio (Argentiina) taisteli kehittyneitä länsieurooppalaisia teollisuusvaltiota (Englanti) vastaan. Puuttumatta tässä Falklandin (Malvinas) saarten sodan mielettämyyteen, syihin ja seurauksiin kuvailen hieman sitä mitä näin runsaan kolmen viikon aikana Buenos Airesissa.

Ilmapiiri Argentiinassa oli tavattoman väkevä, tiheä. Melkein kaikki erilaiset ihmiset, joiden kanssa keskustelin, pitivät sotaa oikeutettuna. Brittiviha - ja sittomin myös jenkkiviha - oli hyvin todellista. Köyhimpiinkin slummasumuksiin ostettiin Malvinas-tarroja ja kansallismielisille ohikulkijoille myytiin kaduilla pieniä Argentiinan lippuja (joiden tangossa luki Made in Hongkong).

Sotilashallitus aloitti pr-kampanjansa hyvissä ajoin ja asialle oli ilmeisesti pantu taitavia mainostoimistoja. Taistelu näkyi ja kuului kaikkialla. Maan parhaat taiteilijat tuottivat muutamassa viikossa useita uusia lauluja sekä pieniä ja suuria äänilevyjä. Jos sota olisi käyty musiikin aseina kuten Disneyn Jazz-maan ja Harmoniamaan taistelussa, olisi Argentiina epäilemättä voittanut. Laulut olivat tyyppiltään marsseja, samboja ja kansanlaulupohjaisia, monet hivelevän kauniita. Malvinas-tangoa en kuullut, mutta varmasti sellainenkin tehtiin.

Englantilainen kulttuuri katosi kuvasta kokonaan. Oli todella outo mutta samalla myös virkistävä kokemus, kun ei vonut kuulla enää lainkaan angloamerikkalaista popmusiikkia (ellei omistanut lyhytaaltoradiota ja löytänyt BBC:n World Servicein asemaa). Kaikki Argentiinan lukuisat kaupalliset radioasemat boikotoivat englanninkielistä musiikkia. Laulut esitettiin espanjaksi, ranskaksi ja portugaliksi. Televisio yritti kerran esittää vanhan englantilaisen elokuvan, mutta se keskeytettiin asemalle soitettujen pommiuhkausten vuoksi.

Mainittu kuvernööri saarineen sai myös kaksoispostimerkin, joka lienee kaikkien aikojen komeimpia ja suurimpia: yli 13 cm pitkä. Pituus johtuu siitä, että pienempään merkkiin eivät yksinkertaisesti mahdu kaikki ne saaret ympäri Etelä-Atlanttia, joita Argentiina pitää ominaan. Merkeillä oli kova keräilyarvo. Yksikään kirje, johon liimasin niitä, ei tullut perille Suomeen.

Yhdysvaltain vastainen propaganda oli myös voimallista. Peronistien lehti piirsi Reaganin housut kintussa ulostamassa OAS-vessanpönttöön; huumorilehti Humorin kuvassa Reagan istui myös pöntöllä ja pyysi vessapaperiksi OAS:n peruskirjaa. Humorin sarjakuvassa Reagan revolverineen ratsasti Thatcher-hiirellä, jota Argentiinan voitokkaaseen jalkapallopukuun pukeutuneen ulkoministerin N. Costa Mendezin hiirenloukku houkutteli.

Humorissa on myös tärkeitä haastatteluja ja asia-artikkeleita sekä kauttaaltaan hyvätasoinen kuvitus. Ainoana ulkomaisena sarjakuvana sen sivuille on päässyt Furha joukko. Lehti on 150-sivuinen, osin nelivärinen, ja siinä ei ole lainkaan mainoksia. Kadehdittava tuttavuus, kaiken kaikkiaan.

Yhdessä kuvassa mies heitti vetään Englannin lähetystön nurkalla ja hänen toverinsa varoitti: "Hölmö, etkö tajua, että USA:n satelliitit näkevät sinut." Toisen lehden pilakuvassa kelloseppä lohdutti asiakastaan: "Mitä siitä, jos kellonne jätättää minuutin, Thatcherin kello jätättää puolitoista vuosisataa." Brittiläisvojen todetuista ja oletetuista upottamisista riitti vitsejä loputtomiin. Englannin (Inglaterra) nimi muuttui vitseissä muotoon Inglauguerra (guerra = sota). Tunnetun Excedra-baarin henkilökunta oli riemuissaan, kun ulkomaiset lehtimiehet keksivät sille uuden nimen Exocet.

Argentiinan tunnetuinta pilapiirtäjää Quinoa ei sovi tietenkään unohtaa. Quinon kovakantisia ja valitettavasti aika kalliita kokoomateoksia myytiin kaikissa lehtiosioissa. Niihin tutustuminen maksaa kuitenkin vaivan, sillä tämän Mafaldan isän piirroksat avaavat oven argentiinalaiseen tunnelmaan ja ajatusmaailmaan.

Diana ja Charles katosivat tietysti kertahetimitä naistenlehden kansikuvista. Uusi aikakauslehtien kansikuvatyttö oli Thatcher, tosin vahvasti retusoituna: hän esiintyi Hitlerinä, piruna ja merirosvona. "Pahempi kuin paholainen", kirkui erään lehden kansiksi.

Hyvän maun rajat ylitettiin reippaasti, mutta niiltäkään ei sodissa kunnioiteta yleensääkään. Ja se kuva, joka britteille annettiin argentiinalaisista, ei myöskään ollut aina mairitteleva tai todennukainen.

Jukka Rislakki

Tunnetuin ja ehkä hauskin omaehtoisesta populaarikulttuurin luomus oli Clemente, isonenäinen ötökkä, joka seikkaili päivittäin Clarin-lehden sarjakuvasivulla sekä televisiossa nukkeanimaationa. Piirtäjä Caloin täytyy siis olla erinomaisen tuottelias ja kekseliäs. Ainakin sodan aikana Clemente oli jonkinlainen argentiinalaisuuden ruumiillistuma, joka laukoi valituksiaan elämänmenosta ja englantilaisista.

Kerran Clemente kertoi lukijoille päättäneensä karistaa harteiltaan kolonialismin rippeet ja tyytyä toteuttamaan anti-imperistisia tekoja: "Nykyään myöhästelen aina. Katsokaas, täsmällisyyshän on kuulemma brittiläinen hyve."

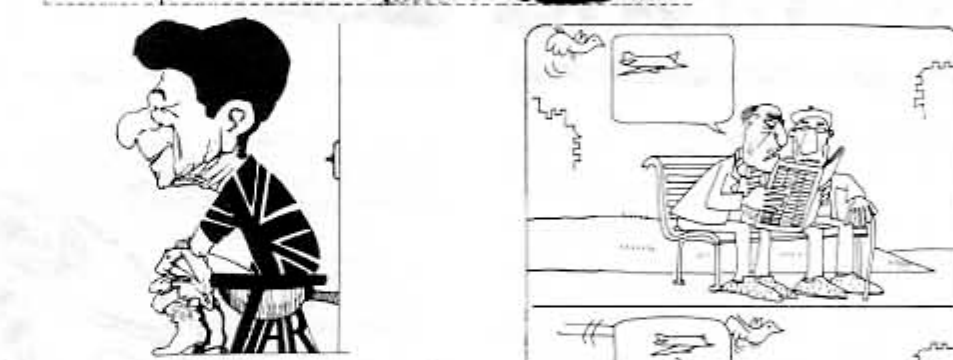
Mainittu Clarin on maan suurin ja ehkä paras päivälehti. Se käyttää muitakin kotimaisia piirtäjiä. Clarinin "Kari" Landru esiintyy lehden poliittisilla sivuilla vahvasti karrikoituine hahmoineen - sodan aikaiset Thatcher-, Reagan- ja Haig-parodiat ovat nyt taas antaneet tietä argentiinalaisille ministereille. Lehden kolumni- ja pääkirjoitus-sivun kuvittaja H.Sabat on mestarillinen piirtäjä. Hänen rohkeissa ja taiteellisissa pilakuvisaan maan ja maailman mahtavista esiintyi melkein päivittäin myös Carlos Gardel, jokaisen argentiinalaisen tuntema edesmonny tangosankari, kuvaamassa ilmeisesti jonkinlaista argentiinalaista perusjätköä, "meitä itseämme".

Anteojito-lastenlehti ilmestyi sodan aikana paksumana erikoisnumerona, jota mainostettiin suurin julistein kaikkialla Buenos Airesin miljoonakaupungissa. Lehden välissä saimme mm. suuren Malvinas-julisteen sekä kullatun kohokuvan saarten ensimmäisestä argentiinalaisesta sotilaskuvernööristä. Askarteluohjeissa neuvottiin väskäämään kuvalle pahvista kehukset. Lisäksi numerossa alkoi suuri tarrakuvakeräily: oikeille paikolle piti liimata vähitellen ilmestyvät kuvat saarten historiasta. Toimitus ei kuitenkaan malttanut aloittaa 1700-luvulta vaan julkaisi ensin loppupään kuvat saarten viime keväisestä valtaukselta.

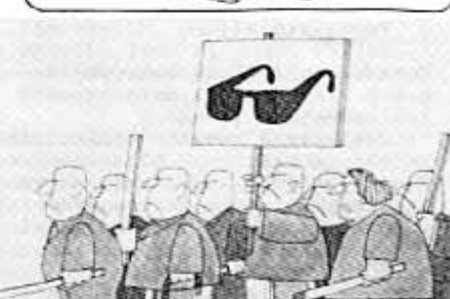
CLEMENTE

Por CALO

Por LANDRU

206